

Má zkušenost z doučování III aneb *SISYFOVSKÁ PRÁCE?*

„Lucko, kdy přijdeš? Už jsi zpátky v Brně? Denuška už se tě nemůže dočkat,“ volá mi ke konci ledna Denuščina maminka. Odjela jsem na dva týdny na studijní cestu do Francie, odkud se vracím i s malými dárečky pro obě rodiny, ke kterým chodím již třetím rokem doučovat. Verunčini rodiče už dlouho plánují, že se někdy vypraví do Paříže a vezmou mě s sebou, abych jim prý překládala. Než se ovšem jejich sen uskuteční, vozím jim alespoň malé suvenýry. Více se již nezdržujeme, u obou rodin máme naše obvyklé učební místo, nejprve se učím s Verunkou, která je teprve ve třetí třídě. Má hodně úkolů a je potřeba jí věnovat více času. Teprve po dvou hodinách se přesouvám nahoru za Denuškou.

Letošní rok je pro nás všechny náročnější: učivo je těžší, Verunka bývá často nemocná a já nemám bohužel tolik času, abych chodila víckrát za týden. Jen když zůstávám na víkend v Brně, domlouvám se s Verunkou i na sobotu. I když ani to jí nestačí. Téměř vždycky mě vítá se slovy: *jak dlouho tady budeš? Budeš u nás i spát? Nebo před' aj v neděli!* To ale samozřejmě nejde, musíme si vystačit se dvěma hodinami, během kterých bychom měly v nejlepším případě stihnout poobědvat, popovídat si, udělat úkoly, zopakovat staré věci, naučit se něco nového a ještě zahrát na klavír a naučit se noty, protože Verunka chodí již druhým rokem do hudebky.

Situace je mnohdy ještě náročnější o to, že obě maminky jsou poněkud upovídané a mají potřebu se sdílet o všemožné problémy, které se dějí u nich v rodině, takže musím stíhat odpovídat na jejich otázky, případně alespoň pokyvovat hlavou a přitom kontrolovat, zda Verunka či Denuška píšou správně to, co mají. Někdy naopak ta či ona maminka za námi přijde jen tak, aby se dívala, jak nám to jde, jindy se pokouší napovídat, ovšem ne vždy úspěšně.

Jednou za čas dojde při našem povídání s holkama na téma povolání. Od té doby, co Denušku doučuji, mi tvrdí, že chce být právničkou. Její mamince se podařilo přes někoho známého domluvit, aby se mohla Denuška jít podívat na soud a viděla, jak to tam chodí a jestli by se jí taková práce opravdu líbila. Byla jsem na její reakci zvědavá. Na mé dotazy jen pořád kroutila hlavou, *že to teda nee, že to asi už dělat nechce, že by musela pořád mluvit s lidma.* To je u ní tak trochu problém, protože dost často mluví příliš rychle, že jí nejde skoro rozumět. Když jsem jí ‚chytře‘ řekla, že má asi tzv. logorheu, tedy slovní průjem, tak se naštvála, *že to teda určitě.*

Svou představou o povolání mě dost překvapila i Verunka. Jednoho dne přišla ze školy domů s tím, že už ví, co chce dělat, že by chtěla být učitelka. Nejprve tvrdila, že by chtěla učit angličtinu, že to je hrozně jednoduché. Tím mě zaskočila, protože zrovna s angličtinou hodně bojujeme – nedokáže vůbec pochopit, proč má číst ‚a‘, když je napsané ‚u‘, nebo jaktože ‚table‘ není ‚tabule‘ ale ‚stůl‘, když to zní úplně jinak. Když jsem jí na tyto drobné svízele upozornila, tak říkala, že to teda asi učit nebude, *že vlastně ještě neumí moc číst, při poslechu nic nerozumí a slovíčka si nepamatuje.* Lepší prý bude matika, ta jí prý jde, ale pak si vzpomněla na dělení se zbytkem a na perné chvíle s kružítkem, které ne a ne držet v jednom bodě, takže i od tohoto plánu hned sama upustila. Zbývá čeština, o které tvrdí, že je pro nás Čechy hrozně lehká. Na to jsem se jí hned zeptala, proč teda nosí z diktátů pořád trojky. Vzpomněla si, *že vlastně tam jsou ta tvrdá a měkká i/y a že to je vlastně dost těžké a že teda neví, co má učit, že chce být doučovatelka a umět úplně všechno jako já.*

Při jejím pojmenování ‚nás Čechy‘ jsem se musela trochu pousmát a zároveň jsem si vzpomněla na můj nedávný hovor s její maminkou. Rozhorlovala se nad tím, že při jednom radiovém rozhovoru mluvila Verunčina třídní paní učitelka neustále o ‚romském handicapu‘: *jak to jako může říct – romský handicap? Co to jako je? To má jako znamenat, že když jde do*

první třídy, tak neumí mluvit česky? Vždyť ona cikánsky vůbec neumí, jen tak občas opakuje nějaká slova, ale ani neví, co to znamená! Kvůli tomu má jako romský handicap?... Snažila jsem se z útržků pochopit, jak to vlastně ta paní učitelka myslela a zároveň byl tento rozhovor pro mě podnětem k přemýšlení o tom, jak vlastně Romové sami vnímají své začleňování do české společnosti a jak jsou jejich představy mnohdy diametrálně odlišné od těch našich...

Ať už Verunka nějaký handicap má či ne, zůstává stále horší průměr a já mám mnohdy pocit, že vědomosti u ní proudí jedním uchem a tam a do týdne druhým uchem ven. Při vysvětlování dělení se zbytkem pro mě bylo dost nemilým zjištěním, že už zapomněla téměř celou násobilku, takže se musíme vrátit o půl učebnice zpět. Podobná situace nastala ve vyjmenovaných slovech: snad dva měsíce jsme se všechna slova učily pořád dokola za pomoci ukazování, obrázků, internetu i kartiček. Dvojky z Verunčinych diktátů v tomto období mi začaly dávat pocit vítězství, který se však po pár týdnech změnil v pocit marnosti, když se po probrání dalšího učiva paní učitelka v diktátu opět vrátila ke starému známému ‚syslovi‘ a ‚pyšnému obyvateli‘, pro Verunku to byl ale ‚sisel‘ a ‚pisny obivatěl‘. Kromě i/y Verunka zásadně zapomíná na čárky, nebo je slyší úplně jinde než všichni ostatní.

Co s tím? Nezbyvá než znovu vytáhnout osvědčené pomůcky a zase pěkně od začátku. Snažím se hlavně Verunku přesvědčit, aby nečekala s učením jen na mě, aby si sama četla a psala. Skvělým prostředkem se nakonec stane dopisování, do kterého je zapojen i můj přítel. Verunka vymýšlí nejrůznější dotazy, na které jí dlouze odpovídáme a snažíme se přitom napodobit písmo třetího. Dopisování dosáhne nakonec takových obrátek, že mi Verunkina maminka už ode dveří hlásí, že *je Verunka úplně poblázněná, že nám dnes napsala tři dopisy, jeden mě, jeden Michalovi a jeden společný a že nemluví o ničem jiném*. Kdyby aspoň těch chyb bylo méně... Nicméně se Verunce podařilo vetřít do Michalovy přízně natolik, že se dokonce pozvala na oslavu jeho narozenin. Oba dva je mají v červenci, tak prý musí nejdřív on přijít na její narozeniny (*ale s dárkem!*) a pak zase přijde ona na jeho a prý mu taky něco koupí.

Verunka hýří nápady, zato Denušce nějak docházejí. Mají napsat do češtiny slohovou práci. Usadily jsme se tedy u stolu, Denuška otevřela sešit a povídá mi: *tak říkej!* ‚Jako jak říkej? Já myslela, že to je tvoje slohová práce, že už máš něco nachystaného, že už aspoň víš, o čem chceš psát...‘ *Nevím, nic nevím, musíš mi to vymyslet*. To samozřejmě nepřipadá v úvahu. Nadhodím jen dva tři nápady, abych ji trochu nakopla, a ona mi hned hlásí: *Počkeeej, jaks to říkala? Říkej pomalu po slovech, nestíhám psát!* Takhle to nejde. Trošku si tedy o tématu popovídáme, řekneme si, co by tam tak mohlo být, Denuška si udělá pár poznámek a já odcházím, aby měla na psaní klid. Víím, že to zvládne. Nejhorší ale je, že víím, že příště to na mě zkusí zase. Snad to jednou pochopí, že musí psát sama za sebe.

Jinak je Denuška opravdu moc chytrá, někdy se jí dokonce povede získat jako jediné ve třídě jedničku z nějakého testu. Na druhé straně velké čtvrtletní práce se jí moc nedaří. Z češtiny, matematiky i angličtiny jí dvojka utekla jen o bod. Je však skvělé, že Denušce na známkách záleží do té míry, že se hned aktivně nechá přezkoušet a známku si opravit. Zdá se tedy, že na vysvědčení víc než jedna trojka nebude. Verunka na tom bude podobně. Už teď se však děším prázdnin, nebo spíše toho, co přijde po nich. Asi budeme muset pokračovat v naší korespondenci. S Verunkou dopisy, s Denuškou přes maily a alespoň částečně udržovat některé nabyté dovednosti a vědomosti.

Navzdory tomu, že doučování někdy (možná až příliš často) může vypadat jako sisyfovská práce, myslím, že není důležité ‚dovolat kámen až na horu‘, ale spíše ‚dobře prožít celou cestu‘, jinými slovy řečeno: i když bude na vysvědčení nějaká ta trojka, jsem vděčná za každý okamžik, který jsem mohla s oběma holkama strávit, i za všechno, co jsme se vzájemně mohly naučit, ať už v rámci školní výuky, nebo v mezilidských vztazích. Co na tom, že od září budeme zase všechno opakovat, vždyť přece **OPAKOVÁNÍ JE MATKA MOUDROSTI**.